

**Základná škola s materskou školou
Rudolfa Dilonga**

Hviezdoslavova 823/7, 028 01 Trstená

**VZDELÁVACÍ PROGRAM
PRE ŽIAKOV S PORUCHAMI SPRÁVANIA
PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE, NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE**

Úvod

Pri výchove a vzdelávaní žiakov s poruchami správania (ďalej aj „žiak/žiaci s PS“) sa postupuje podľa Vzdelávacieho programu pre žiakov s poruchami správania pre primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie pri školskej integrácii žiakov s PS v bežnej triede základnej školy. Tento vzdelávací program je súčasťou štátnych vzdelávacích programov pre jednotlivé stupne vzdelávania. Vymedzuje špecifické potreby a požiadavky na komplexnú odbornú starostlivosť o žiakov s poruchami správania v školách, kde sú vzdelávaní.

1 Ciele výchovy a vzdelávania

Ciele výchovy a vzdelávania sú v súlade s cieľmi výchovy a vzdelávania Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie - 1. stupeň základnej školy, Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy. Špecifickými cieľmi sú
špeciálnopedagogická diagnostika stavu vzdelanosti, vedomostí, zručností, návykov a vývinu osobnosti,
reedukácia narušeného vývinu osobnosti vo vzťahu k učeniu, správaniu, práci a narušeného psychosociálneho a emocionálneho vývinu.

2 Stupeň vzdelania

Primárne vzdelanie – 1. stupeň základnej školy. Nižšie stredné vzdelanie – 2. stupeň základnej školy.

3 Profil absolventa

Profil absolventa primárneho vzdelávania zodpovedá profilu absolventa, ktorý je koncipovaný prostredníctvom kompetencií (spôsobilostí) pre bežné základné školy.

Profil absolventa nižšieho stredného stupňa základnej školy zodpovedá profilu absolventa, ktorý je koncipovaný prostredníctvom kompetencií (spôsobilostí) pre bežné základné školy.

4 Vzdelávacie oblasti

Pre žiakov s poruchami správania je do vzdelávacích oblastí pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie začlenená oblasť **ŠPECIÁLNOPEDAGOGICKÁ PODPORA**.

Obsah vzdelávania týchto špecifických vyučovacích predmetov je prílohou (PRÍLOHA 1) tohto vzdelávacieho programu.

Na primárnom stupni vzdelávania a nižšom stupni stredného vzdelávania sú do tejto vzdelávacej oblasti zaradený špecifický vyučovací predmet: a **terapeuticko-korekčné cvičenia**. Obsah vzdelávania tohto špecifického vyučovacieho predmetu je prílohou (PRÍLOHA 1) tohto vzdelávacieho programu.

VYUČOVACIE PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV S PORUCHAMI SPRÁVANIA PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE

**VZDELÁVACIA OBLASŤ
JAZYK A KOMUNIKÁCIA**

MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI

ČLOVEK A PRÍRODA

**ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ
ČLOVEK A HODNOTY**

**ČLOVEK A SVET PRÁCE
UMENIE A KULTÚRA**

**ZDRAVIE A POHYB
ŠPECIÁLNO-PEDAGOGICKÁ PODPORA**

VYUČOVACIE PREDMETY

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

ANGLICKÝ JAZYK

MATEMATIKA

INFORMATIKA

PRVOUKA

PRÍRODOVEDA

VLASTIVEDA

ETICKÁ VÝCHOVA/

NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA /NÁBOŽENSTVO

PRACOVNÉ VYUČOVANIE

HUDOBNÁ VÝCHOVA

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

PREVENCIA SOCIÁLNO-PATOLOGICKÝCH

JAVOV

TERAPEUTICKO-KOREKČNÉ CVIČENIA

VYUČOVACIE PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV S PORUCHAMI SPRÁVANIA PRE NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE

**VZDELÁVACIA OBLASŤ
JAZYK A KOMUNIKÁCIA**

MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI

ČLOVEK A PRÍRODA

ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

ČLOVEKA HODNOTY

UMENIE A KULTÚRA

**ZDRAVIE A POHYB
ŠPECIÁLNO-PEDAGOGICKÁ PODPORA**

VYUČOVACIE PREDMETY

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

ANGLICKÝ JAZYK

MATEMATIKA

INFORMATIKA

FYZIKA

CHÉMIA

BIOLÓGIA

DEJEPIS

GEOGRAFIA

OBČIANSKA NÁUKA

ETICKÁ VÝCHOVA/

NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO

HUDOBNÁ VÝCHOVA

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

PREVENCIA SOCIÁLNO-PATOLOGICKÝCH

JAVOV

TERAPEUTICKO-KOREKČNÉ CVIČENIA

5 Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy pre žiakov s poruchami správania sú rovnaké ako pre žiakov bez zdravotného znevýhodnenia. Plnenie výkonového štandardu však môže byť ovplyvnené závažnosťou poruchy správania žiaka. Prípadné, čiastočné plnenie jednotlivých výkonov vzdelávacieho štandardu, v konkrétnom vyučovacom predmete je potrebné zaznamenať v individuálnom vzdelávacom programe žiaka.

Rámcové učebné plány

6.1 Rámcový učebný plán pre žiakov s poruchami správania pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie:

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Ročník										
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Σ	
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	8	8	7	7	30	5	5	4	5	5	24
	Anglický jazyk			1	1	2	1	1	1	1	1	5
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	4	4	4	16	4	4	4	4	5	21
	informatika			1	1	2	1	1	1	1		4
Človek a príroda	prvouka	1	2			3						
	prírodoveda			1	2	3						
	fyzika							1	1	1	1	4
	chémia								1	1	1	3
	biológia						1	1	1	1	1	5
Človek a spoločnosť	vlastiveda			1	1	2						
	dejepis						1	1	1	1	1	5
	geografia						1	1	1	1	1	5
	občianska náuka							1	1	1	1	4
Človek a hodnoty	Náboženská výchova	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie			1	1	2						
	technika											
	hudobná výchova	1	1	1	1	4	1	1	1	1		4

Umenie a kultúra	výtvarná výchova	2	2	1	1	6	1	1	1	1	1	5
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	10
Špeciálnopedagogická podpora	terapeuticko-korekčné cvičenia	2	2	2	2	8	4	4	4	4	4	20
Základ		21	22	23	23	89	24	25	26	26	25	130
Voliteľné (disponibilné) hodiny		1	1	2	3	7	3	4	4	3	5	19
Spolu		23	24	26	27	97	28	30	31	31	31	147

Poznámky

1. Vyučovacia hodina má 45 minút v tomto rozdelení učebného plánu. Škola si môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania. S prihliadnutím na osobitosti žiakov s poruchami správania môže škola uplatňovať aj iné spôsoby organizácie vyučovania, a to členením vyučovacej hodiny do kratších časových úsekov, zaraďovaním a organizovaním prestávok, blokovým vyučovaním a inými organizačnými formami v zmysle platnej legislatívy.

2. Vyučovacie hodiny špecifických vyučovacích predmetov prevencia sociálno-patologických javov, terapeuticko-korekčné cvičenia zabezpečujú dvaja pedagogickí zamestnanci, alebo jeden pedagogický a jeden odborný zamestnanec.

3. Vyučovacie predmety náboženská výchova sa v škole zaraďujú z časovej dotácie disponibilných hodín.

4. Vyučovací predmet telesná a športová výchova absolvujú chlapci a dievčatá spoločne, podľa zloženia triedy.

5. Vyučovací predmet pracovné vyučovanie je možné vyučovať v dvojhodinových celkoch každý druhý týždeň.

6. Vyučovací predmet výtvarná výchova je možné vyučovať v dvojhodinových celkoch každý druhý týždeň.

7. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na dotvorenie školského vzdelávacieho programu.

Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:

vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah vyučovacích predmetov zaradených do vzdelávacieho programu,

vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane vyučovacích predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe.

7 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s poruchami správania

Pod poruchami správania rozumieme skupinu porúch premietajúcich sa najmä do sociálnych vzťahov jednotlivca a spoločnosti, kde dochádza opakovane a trvalo k aktívnemu a závažnému porušovaniu spoločensky akceptovaných morálnych alebo aj právnych noriem, pričom jedinec ešte nie je alebo v plnom rozsahu nie je právne zodpovedný. Vznik a vývin porúch správania je komplexne podmienený mnohými faktormi, u väčšiny prípadov majú primárny význam činitele sociálneho charakteru. V prípade, že je porucha správania kombinovaná s poruchou aktivity a pozornosti, ide o poruchu správania hyperkinetickú (MKCH – 10)5.

Podľa potreby sa žiak vzdeláva podľa **individuálneho vzdelávacieho programu**.

Individuálny vzdelávací program vypracováva škola v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie. Individuálny vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka s poruchami správania integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Vzdelávanie žiakov s poruchami správania v primárnom a nižšom strednom stupni podľa tohto vzdelávacieho programu ich pripravuje na vzdelávanie na akejkoľvek strednej škole s prihliadnutím na ich schopnosti a možnosť vykonávať zvolenú profesiu.

Vzdelávanie žiaka s poruchou správania si vyžaduje koordinovaný tímový prístup učiteľa, psychológa, špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, lekára a ďalších odborníkov podľa potreby. Špecifiká vzdelávania je potrebné uplatňovať v individuálnom rozsahu a podľa individuálnych potrieb žiakov vo všetkých formách vzdelávania nasledovne:

- žiak s poruchami správania, ktorý nemôže plniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov, sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu,
- vo výchovno-vzdelávacom procese žiakov s poruchami správania učiteľ zohľadňuje psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom stanovenej diagnózy,
- v priebehu výchovno-vzdelávacieho procesu pedagogickí aj nepedagogickí zamestnanci usmerňujú žiakov tak, aby ich správanie bolo v súlade s formálnymi pravidlami správania; všimajú si a systematicky oceňujú dosiahnuté pozitívne zmeny problematického správania ako výsledku reedukačného procesu

Vzdelávanie žiakov s poruchami správania v školskej integrácii

Žiak s poruchami správania, ktorý sa vzdeláva v bežnej triede základnej školy, musí mať zabezpečené odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej jeho individuálnym potrebám.

Riaditeľ školy je povinný pri výchove a vzdelávaní takéhoto žiaka zabezpečiť systematickú spoluprácu školy so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie, podľa možností aj so zákonným zástupcom. Podľa potreby škole sa odporúča spolupracovať s diagnostickým centrom alebo reedukačným centrom.

8 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Organizácia výchovy a vzdelávania v teoretickom a praktickom vyučovaní sa uskutočňuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov.

Pri organizácii podmienok na výchovu a vzdelávanie žiakov s poruchami správania je potrebné postupovať individuálne, podľa výsledkov špeciálnopedagogickej a psychologickkej diagnostiky žiakov. Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom s poruchami správania špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

9 Povinné a odporúčané personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Pri vzdelávaní žiaka s poruchami správania formou školskej integrácie v bežnej škole je potrebné zabezpečiť odborný servis školského špeciálneho pedagóga, psychológa, liečebného pedagóga, sociálneho pedagóga, podľa potreby ďalších odborných zamestnancov – logopéda, asistenta učiteľa a spolupracovať so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie, prípadne s diagnostickým alebo reedukačným centrom.

Pedagogickí zamestnanci

- splňajú kvalifikačné požiadavky stanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- riadia svoje sebarozvíjanie a celoživotné vzdelávanie v odbornej oblasti so zameraním na poruchy správania, sú schopní tímovej práce a kooperatívneho riešenia problémov.

Vedúci pedagogickí zamestnanci

- svojimi manažérskymi, organizačnými a pedagogickými schopnosťami vytvárajú predpoklady pre fungujúci, motivovaný spolupracujúci kolektív s profesionálnou klímou a podporujúcim prostredím,
- starajú sa o svoj odborný a osobnostný rast, ako aj všetkých členov kolektívu v oblasti výchovy a vzdelávania detí s poruchami správania,
- sú schopní poradiť učiteľom a obhájiť ich pred negatívnymi faktormi, ktoré by nepriaznivo ovplyvňovali ich pedagogické pôsobenie.

Asistent učiteľa

- pracuje v triede, ktorú navštevuje žiak alebo viac žiakov s poruchami správania, ak si to vyžaduje výchova a vzdelávanie príslušného žiaka v závislosti od závažnosti jeho postihnutia, na základe odporúčenia centra špeciálno-pedagogického poradenstva.

Školský logopéd

- t.j. logopéd s odbornou a pedagogickou spôsobilosťou platnou v rezorte školstva. Vykonáva odborné činnosti v rámci logopedickej diagnostiky, terapie a prevencie žiakom s poruchami správania. Poskytuje odborné poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom žiakov a pedagogickým zamestnancom škôl.

Psychológ

- vykonáva odborné činnosti v rámci orientačnej psychologickkej diagnostiky, individuálneho, skupinového alebo hromadného psychologického poradenstva, psychoterapie, prevencie a intervencie k žiakom s osobitným zreteľom na proces výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach; vykonáva aj odborné činnosti psychologického poradenstva v oblasti rodinných, partnerských a ďalších sociálnych vzťahov. Poskytuje psychologické poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom a pedagogickým zamestnancom škôl a školských zariadení. Pripravuje podklady pre odborných zamestnancov poradenských zariadení.

Liečebný pedagóg

- vykonáva odbornú činnosť v rámci terapeuticko-výchovnej pomoci žiakom s poruchou správania, a pre svoje zdravotné znevýhodnenie alebo jeho následky nie sú schopní viesť veku primeraný spôsob života, alebo žiakom ktorých psychický, emocionálny alebo sociálny vývin

je ohrozený. Poskytuje terapeuticko-výchovnú pomoc a poradenstvo zákonným zástupcom žiakov a pedagogickým zamestnancom škôl a školských zariadení, vrátane odborných činností spojených s reedukáciou porúch správania.

Špeciálny pedagóg

– vykonáva odborné činnosti v rámci špeciálnopedagogickej diagnostiky, individuálneho, skupinového alebo hromadného poradenstva a intervencie žiakom s poruchami správania. Poskytuje špeciálnopedagogické poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom žiakov a pedagogickým zamestnancom škôl a školských zariadení.

Sociálny pedagóg

– vykonáva odborné činnosti v rámci prevencie, intervencie a poskytovania poradenstva najmä pre žiakov ohrozených sociálno-patologickými javmi, ich zákonných zástupcov a pedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení. Sociálny pedagóg plní úlohy sociálnej výchovy, podpory prosociálneho, etického správania, špeciálnopedagogickej diagnostiky prostredia a vzťahov, sociálnopedagogického poradenstva, prevencie sociálnopatologických javov a reedukácie správania.

10 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie základného vzdelávania a stredného vzdelávania sú v súlade s požiadavkami formulovanými v príslušných štátnych vzdelávacích programoch a podľa potreby sú doplnené o materiálno-technické a priestorové zabezpečenie, ktoré podporuje reedukáciu porúch správania.

11 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní sú rovnaké ako v štátnom vzdelávacom programe pre základné vzdelávanie a stredné vzdelávanie.

Okrem toho pre žiakov s poruchami správania sa odporúča vytvoriť:

- priestor pre ošetrovanie úrazu a ku krátkodobému pobytu zraneného, resp. chorého žiaka,
- výrazné označenie všetkých nebezpečných predmetov a priestorov, pravidelná kontrola z hľadiska bezpečnosti,
- lekárničky vybavené podľa predpisov na dostupných miestach, kontakty na rýchlu zdravotnú pomoc, linku dôvery, políciu,
- zabezpečený vhodný pitný a stravovací režim,
- dodržiavanie zákazu fajčenia, pitia alkoholu a používania iných omamných látok v škole a jej okolí a na všetkých akciách mimo priestoru školy organizovaných školou.

12 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

Školský vzdelávací program pre žiakov s poruchami správania je vypracovaný na základe tohto vzdelávacieho programu, ktorý je súčasťou Štátnych vzdelávacích programov pre základné a stredné vzdelávanie.

**ŠPECIFICKÉ VYUČOVACIE PREDMETY PRE ŽIAKOV
S PORUCHAMI SPRÁVANIA**

***TERAPEUTICKO-KOREKČNÉ CVIČENIA
PRE ŽIAKOV S PORUCHAMI SPRÁVANIA***

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Špecifický vyučovací predmet terapeuticko-korekčné cvičenia (ďalej aj „TKC“) je určený pre žiakov, ktorí majú poruchy správania.

Cieľom predmetu TKC je naučiť žiakov v maximálnej miere zvládať subjektívne záťažové situácie, zmiernovať impulzivitu, agresivitu, pozitívne ovplyvňovať krátkotrvajúcu pozornosť a nízku frustračnú toleranciu, čo im umožní sociálne prijateľným spôsobom sa začleniť do domáceho prostredia, skupiny spolužiakov v škole a vrstovníckej skupiny v širšom sociálnom prostredí.

Na hodinách predmetu sa žiak vedie k tomu, aby sa primerane, podľa svojich schopností, naučil poznávať sám seba, uvedomoval si svoje city a pocity, komunikoval s ľuďmi vo svojom okolí.

Rozvíjanie sociálnych zručností nepochybne úzko súvisí s vývinom vnímania, predstáv, motoriky, pamäti, pozornosti, myslenia a subjektívneho vnímania sociálneho prostredia žiaka. Preto terapeutické postupy a metódy musia mať širší záber a TKC sa má orientovať na celý komplex sociálneho fungovania.

Špecifický vyučovací predmet terapeuticko-korekčné cvičenia pre žiakov s poruchami správania **sa nehodnotí známkou.**

CIELE

Cieľom špecifického vyučovacieho predmetu TKC je podporiť rozvoj špecifických funkcií žiakov, sociálna a edukačná adaptácia a integrácia žiakov so zdravotným znevýhodnením do edukačného procesu bežnej základnej školy, odstrániť alebo aspoň zmierniť narušenie individuálnych schopností a eliminovať edukačné nedostatky, ktoré z nej vyplývajú.

Špeciálnopedagogická reedukácia má odstrániť alebo aspoň zmierniť poruchy správania a eliminovať edukačné nedostatky, ktoré z nej vyplývajú. Sekundárnym cieľom špecifického vyučovacieho predmetu TKC je prevencia vzniku porúch správania ako následku neúspechu v osvojovaní si gramotnosti. V širšom meradle podporuje špecifický vyučovací predmet TKC sociálnu a edukačnú adaptáciu a integráciu žiakov do spoločnosti. Čiastkové ciele a obsah špecifického vyučovacieho predmetu TKC vychádzajú z psychologickkej, špeciálnopedagogickej diagnostiky a vypracovania individuálneho reedukačného programu (ďalej aj „IRP“).

V rozvoji osobnosti žiaka špecifický vyučovací predmet má:

- rozvíjať sociálne zručnosti,
  - podporovať proces seba výchovy,
  - budovať aktívny vzťah dieťaťa k osobnému rastu,
  - podporovať a pomáhať žiakovi pri plnení vývinových úloh,
  - podporovať kultivovanie sociálneho fungovania žiaka zvýšením sociálnych kompetencií,
  - stimulovať procesy sociálneho učenia,
  - konfrontovať vlastné skúsenosti a vedomosti v rámci skupiny a v porovnávať so sociálnymi normami,
  - rozvíjať pozitívne sociálne interakcie, vplývať na skupinový procesov na vývin jednotlivca,
  - konfrontovať korektívnu skúsenosť interakcie s dospelým v atmosfére dôvery a prijatia.
- Vzdelávací program pre žiakov s poruchami správania pre primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie, nižšie stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie

OBSAH

Obsah špecifického vyučovacieho predmetu je rámcový. Realizácia jednotlivých tém sa prispôbuje schopnostiam žiakov, špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám a problémom v triede. Obsah špeciálnopedagogickej reedukácie musí byť v súlade so sociálnymi zručnosťami, mentálnou a komunikačnou schopnosťou žiaka, bez ohľadu na fyzický vek. Stimulácie oblasti sú uvedené v nasledujúcej časti aj s cieľmi pre jednotlivé oblasti.

1. Problémové správanie a jeho korekcia

Identifikácia a uvedomenie si podielu jednotlivých faktorov podmieňujúcich problémové správanie žiaka: Koláč aktuálnych problémov; Koláč dôvodov, ktoré vedú k problémovému správaniu a určenie oblasti s najvyšším podielom vlastného pričinenia, možností vlastnej korekcie; Využitie spätnej väzby od iných, výmena skúseností z podobných situácií.

Hľadanie možností a posilnenie motivácie k zmene tých foriem správania, ktoré mávajú negatívne dôsledky : Osobný plán - čo je môj cieľ; čo sa dá urobiť najskôr; kto si to všimne prvý; 5 prianí; Jama.

Záškolačstvo - tematická skupina: diskusia o osobných skúsenostiach; identifikácia príčin; dôsledky pre žiaka a rodiča, možnosti riešenia.

Krádeže – tematická skupina: diskusia o osobných skúsenostiach; identifikácia príčin; dôsledky pre žiaka a rodiča, možnosti riešenia.

2. Rozvíjanie emocionálnej inteligencie

Identifikácia vlastných pocitov, pocitov iných a spôsoby ich vyjadrovania: Kocka emócií; Koláč emócií; Moje srdce; Kedy mi začne viac biť srdce; piktogramy emócií; Teplomer pocitov.

Uvedomovanie si rozdielov medzi citmi a činmi: Vety vyjadrujúce myšlienky a pocity, ich rozlíšenie; Čo si myslím, čo robím alebo ako sa cítim; metóda ABC.

Ovládanie vlastných emócií, impulzov, zvládanie hnevu, smútku: kreslenie; Koláč hnevu; asociácie napr. na hnev; Koláč hnevu; Koláč radostí; nácvik relaxácií.

Empatia, schopnosť vidieť situáciu z hľadiska iných: poznanie vlastnej empatie cez hru na empatiu (alternatívne voľby); skupinová empatia; empatická analýza.

3. Rozvíjanie komunikačnej schopnosti

Aspekty verbálnej a neverbálnej komunikácie: Čítanie z tváre; Gestomíma; Pozície pri sedení; Zrakový kontakt; Pokiaľ si ma pustíš; Ako sa ma dotkneš; Podanie rúk ; jednosmerná, dvojsmerná a paralelná komunikácia; Slovný futbal, Paralingvistika; Telefón; „ ja ťa predsa počúvam“; Aktívne počúvanie; „ Ja výrok“.

Asertívne správanie: asertívne práva; typy správania - agresívne, asertívne správanie – identifikácia na konkrétnych príkladoch, precvičovanie; von- dnu z kruhu; Fazuľky; Molekuly; techniky ako napr. prijímanie kritiky, otvorené dvere, pokazená platňa a pod.

4. Osobnostný rozvoj

Sebaprijatie: Osobný erb; Zoznam pozitívnych vlastností; Môj najvyšší vrchol – môj najnižší pád; Životná krivka; Kto som; Aký som; Hierarchia osobných hodnôt; Starinársky obchod; Horúca stolička; Infogramy.

Podpora budovania pozitívneho sebaobrazu: Môj 5-ročný plán; Osobná vizitka; Inzerát. 34 5.

5. Rozvíjanie sociálnych zručností

Stratégie riešenia konfliktov a zvládanie záťažových situácií: Asociácie na konflikt; Čo si myslím o konfliktoch; V čom je zdroj konfliktov; Mária a Roman; Hra na palce; Zápalky; Von - dnu; Zakázané ovocie .

Rozvíjanie sociálnych zručností a prosociálneho správania, spolupráca: Koláč dôvery; Pád dôvery; Levitácia; Skupinový erb/dom; Ostrov skupiny; Skupinová stavba/ mandala.

6. Rodinné vzťahy

Posilňovanie rodinných vzťahov, hlbšie pochopenie úlohy rodičov, práva a povinnosti členov rodiny, miesto dieťaťa v rodinnom systéme: Kresba rodiny; Začarovaná rodina; Čo by som si

prial od otca/matky; Čo by som do domu priniesol/odniesol; Čo doma najčastejšie počúvam; Dieťa v roli rodiča; Nedel'a u nás doma; Rodokmeň.

Korekcia traumatizujúcich zážitkov z rodinného prostredia (domáce násilie, rozvod, straty): Nedokončené vety; Tresty a odmeny v rodine; Rodinné pravidlá; Rodinné rituály; Typy rodín; Čo by som nikomu nepovedal.

7. Rovesnícke vzťahy

Pozícia v rámci rovesníckej skupiny: Sociogram; Čo máme spoločné, čo rozdielne.

Šikanovanie - tematická skupina.

Sexualita – tematická skupina.

Poznámka

K vymedzenému obsahu TKC budeme pristupovať ako k otvorenému systému, čo znamená, že jednotlivé tematické celky je možné aktuálne dopĺňať či redukovať. Jednotlivé osnovné heslá plnia funkciu námetov na jednotlivé hodiny - učiteľ si zvolí také, ktoré podľa jeho názoru sú potrebné pre žiakov z aspektu ich praktického významu pre reedukáciu.

Tematické bloky

Ciele stimulácie

OBLASŤ ROZVÍJANIA SCHOPNOSTÍ

Problémové správanie a jeho korekcia

šnúrka, ako demonštrácia vzniku závislosti; Nedokončené vety; príbehy – identifikácia rizikového správania; nacvičovanie odmietania.

Záškoláctvo - tematická skupina: diskusia o osobných skúsenostiach; identifikácia príčin; dôsledky pre žiaka a rodiča, možnosti riešenia.

Krádeže – tematická skupina: diskusia o osobných skúsenostiach; identifikácia príčin; dôsledky pre žiaka a rodiča, možnosti riešenia.

Rozvíjanie emocionálnej inteligencie

Obsah stimulácie

Identifikácia a uvedomenie si podielu jednotlivých faktorov podmieňujúcich problémové správanie dieťaťa : Koláč aktuálnych problémov; Koláč dôvodov, ktoré vedú k problémovému správaniu a určenie oblasti s najvyšším podielom vlastného pričinenia, možností vlastnej korekcie; Využitie spätnej väzby od iných, výmena skúseností z podobných situácií.

Hľadanie možností a posilnenie motivácie k zmene tých foriem správania, ktoré mávajú negatívne dôsledky : Osobný plán - čo je môj cieľ; čo sa dá urobiť najskôr; kto si to všimne prvý; 5 prianí; Jama.

Závislosti – tematická skupina: mýty o drogách;

Identifikácia vlastných pocitov, pocitov iných a spôsoby ich vyjadrovania: Kocka emócií; Koláč emócií; Moje srdce; Kedy mi začne viac biť srdce; piktogramy emócií; Teplomer pocitov.

Uvedomovanie si rozdielov medzi citmi a činmi: Vety vyjadrujúce myšlienky a pocity, ich rozlíšenie; Čo si myslím, čo robím alebo ako sa cítim; metóda ABC.

Ovládanie vlastných emócií, impulzov, zvládanie hnevu, smútku: kreslenie; Koláž

	<p>hnevu; asociácie napr. na hnev; Koláč hnevu; Koláč radostí; nácvik relaxácií.</p> <p>Empatia, schopnosť vidieť situáciu z hľadiska iných: poznanie vlastnej empatie cez hru na empatiu (alternatívne voľby); skupinová empatia; empatická analýza.</p>
Rozvíjanie komunikačnej schopnosti	<p>Aspekty verbálnej a neverbálnej komunikácie: Čítanie z tváre; Gestomíma; Pozície pri sedení; Zrakový kontakt; Pokiaľ si ma pustíš; Ako sa ma dotkneš; Podanie rúk ; jednosmerná, dvojsmerná a paralelná komunikácia; Slovný futbal, Paralingvistika; Telefón; „ ja ťa predsa počúvam“; Aktívne počúvanie; „ Ja výrok“.</p> <p>Asertívne správanie: asertívne práva; typy správania - agresívne, asertívne správanie – identifikácia na konkrétnych príkladoch, precvičovanie; von- dnu z kruhu; Fazulky; Molekuly; techniky ako napr. prijímanie kritiky, otvorené dvere, pokazená platňa a pod.</p>
Osobnostný rozvoj	<p>Sebaprijatie: Osobný erb; Zoznam pozitívnych vlastností; Môj najvyšší vrchol – môj najnižší pád; Životná krivka; Kto som; Aký som; Hierarchia osobných hodnôt; Starinársky obchod; Horúca stolička; Infogramy.</p> <p>Podpora budovania pozitívneho sebaobrazu: Môj 5-ročný plán; Osobná vizitka; Inzerát.</p>
Rozvíjanie sociálnych zručností	<p>Stratégie riešenia konfliktov a zvládanie záťažových situácií: Asociácie na konflikt; Čo si myslím o konfliktoch; V čom je zdroj konfliktov;</p>
Mária a Roman; Hra na palce; Zápalky; Von - dnu; Zakázané ovocie .	
Rozvíjanie sociálnych zručností a prosociálneho správania, spolupráca: Koláč dôvery; Pád dôvery; Levitácia; Skupinový erb/dom; Ostrov skupiny; Skupinová stavba/ mandala.	
Rodinné vzťahy	<p>Posilňovanie rodinných vzťahov, hlbšie pochopenie úlohy rodičov, práva a povinnosti členov rodiny, miesto dieťaťa v rodinnom systéme: Kresba rodiny; Začarovaná rodina; Čo by som si prial od otca/matky; Čo by som do domu priniesol/odniesol; Čo doma najčastejšie počúvam; Dieťa v roli rodiča; Nedel'a u nás doma; Rodokmeň.</p> <p>Korekcia traumatizujúcich zážitkov z rodinného prostredia (domáce násilie, rozvod, straty): Nedokončené vety; Tresty a odmeny v rodine; Rodinné pravidlá; Rodinné rituály; Typy rodín; Čo by som nikomu nepovedal.</p>
Rovesnícke vzťahy	<p>Pozícia v rámci rovesníckej skupiny: Sociogram; Čo máme spoločné, čo rozdielne. Šikanovanie - tematická skupina. Sexualita – tematická skupina.</p>

PROCES

Realizácia jednotlivých tém sa prispôsobuje žiakom, ich schopnostiam, špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám a problémom v triede.

Prístupom k žiakom, voľbou aktivizujúcich organizačných foriem práce, stimulovaním myšlienkovej, motorickej a rečovej činnosti žiakov pomocou podnetne sformulovaných úloh, uplatňovaním individuálneho prístupu (napr. ukladaním úloh rôzneho stupňa náročnosti jednotlivcom alebo skupinám žiakov podľa ich úrovne) vyučujúci prispieva k tomu, aby žiaci mali po kladne hodnotených výkonoch pocit spokojnosti a úspechu a tak sa podporila ich poznávací aktivita v predmete.

Oblasti, v ktorých je treba pripraviť rozvíjajúce a reedukačné cvičenia je mnoho. Nedajú sa síce celkom oddeliť, veľmi často sa prekrývajú (napr. schopnosť dlhotrvajúcej pozornosti nepochybne ovplyvní žiaka pri dokončení danej úlohy), napriek tomu ich môžeme zámerne cvičiť.

Pri vyučovaní predmetu sa môže pracovať aj s celou triedou.

Vo vyučovaní predmetu terapeuticko-korekčné cvičenia sa používajú najmä nasledovné metódy:

rozhovor,
relaxačné techniky,
brainstorming,
arteterapeutické a muzikoterapeutické techniky,
techniky dramoterapie, hranie rolí, pantomíma,
kognitívno-behaviorálne techniky,
sociometrické techniky,
psychogymnastika,
psychomotorická terapia,
dotazníkové metódy,
spätná väzba.

Špecifický vyučovací predmet TKC je z tohto hľadiska možno aplikovať tak u žiakov s poruchou správania, ktorí sa vzdelávajú v diagnostických triedach v diagnostickom centre, a v školách pri reedukačných centrách, v bežnej základnej škole, v špeciálnej triede pre žiakov s poruchou správania. Uvedené témy možno čerpať z dostupnej odbornej literatúry. Vyučujúci špeciálny pedagóg rozhoduje o spôsobe riadenia vyučovacieho procesu a usiluje sa o dosiahnutie optimálnych výsledkov.

Intervencia/reedukácia má nasledovnú postupnosť:

1. krok: Vstupná špeciálnopedagogická diagnostika nových žiakov (vychádza sa zo záverov vyšetrení poradenského zariadenia), prípadne rediagnostika na začiatku každého školského roka.
2. krok: Stanovenie cieľov stimulácie podľa výsledkov diagnostiky.
3. krok: Odporúčaný obsah stimulácie špecifických schopností v jednotlivých oblastiach.
4. krok: vypracovanie IRP.